

5 PUŁK DOWODZENIA IM. GEN. BRONI STANISŁAWA HALLERA

Przedstawiam krótką historię współczesnej jednostki łączności, która aktualnie zabezpiecza funkcjonowanie Dowództwa 2 Korpusu Polskiego, a na przełomie ostatnich kilkudziesięciu lat kilkakrotnie zmieniała swoją strukturę dostosowując ją do zmian w Siłach Zbrojnych RP. Mianowicie mowa o 5 Pułku Dowodzenia stacjonującego w Rząsce k/Krakowa – gmina Zabierzów.

Pułk został sformowany w 1993 na podstawie zarządzenia szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego nr 055/org. z 24 czerwca 1993 oraz zarządzenia dowódcy Krakowskiego Okręgu Wojskowego nr 048/org. z 12 lipca 1993. Na podstawie tych zarządzeń postanowiono sformować Jednostkę Wojskową 2771. Formowanie pułku zakończyło się 30 kwietnia 1994. Pułk był pierwszą Jednostką Wojskową w Wojsku Polskim, która wykonywała zadania jednostki łączności i zabezpieczenia funkcjonowania Dowództwa i Sztabu Okręgu Wojskowego.

W początkowym okresie działalności pułku, sztab, logistyka oraz jeden z czterech batalionów mieściły się w kompleksie koszarowym przy ul. Ułanów, a sekcja szkolenia, sekcja systemów łączności oraz pododdziały łączności były zlokalizowane przy ul. Tynieckiej w Krakowie. Od 2001 roku całość jednostki stacjonowała w tymże kompleksie, a w 2003 została przeniesiona do podkrakowskiej Rząski.

12 czerwca 1994 odbyło się uroczyste wręczenie sztandaru dla pułku, a aktu tego dokonał ówczesny szef sztabu Krakowskiego Okręgu Wojskowego gen. bryg. Zdzisław Wijas. Sztandar ufundowały władze i społeczeństwo Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa, miast Kwidzyna i Bochni oraz Dowództwa Krakowskiego Okręgu Wojskowego.

W wyniku modernizacji wojsk lądowych, w 1999 roku pułk zmienił podporządkowanie pod utworzony na bazie KOW - Korpus Powietrzno Zmechanizowany. Następnie w 2002 roku nastąpiła kolejna zmiana podporządkowania, związana z transformacją KPZ na 2 Korpus Zmechanizowany. Jednostka Wojskowa swoją działalność w strukturze pułku zakończyła w 2007 roku.

Poczet dowódców przedstawia się następująco:

- płk Andrzej Niziołek (1993–1996);
- płk Andrzej Brzoza (1996–1997);
- płk Ryszard Więclawski (1997–1999);
- płk Antoni Oczak (1999–2004);

- płk Krzysztof Jankowski (2004–2007)

5 batalion dowodzenia

Od dnia 1 stycznia 2008 roku w miejscu 5 Pułku Dowodzenia zaczął funkcjonować 5 Batalion Dowodzenia, podporządkowany jak poprzednio pułk, pod 2 Korpus Zmechanizowany im. gen. broni Władysława Andersa. Na mocy decyzji nr 614/MON z 27 grudnia 2007 batalion, po rozformowanym pułku, przejmuje:

- imię patrona gen. broni Stanisława Hallera;
- odznakę pamiątkową i odznakę rozpoznawczą;
- datę dorocznego Świąta w dniu 12 czerwca.

oraz z honorem kultywuje tradycje:

- 5 Pułku Dowodzenia w Krakowie (1994-2007);
- 5 Dywizjonu Taborów (1919-1939);
- 5 Batalionu Telegraficznego (1919-1939);
- Batalionu Łączności Okręgu Wojskowego Nr 5 (1945-1946);
- 5 Okręgowego Batalionu Łączności (1953);
- Okręgowej Składowicy Łączności z Warsztatami Nr 5 (1946-1947);
- 24 Pułku Łączności (1976-1993).

W wyniku zmian strukturalnych w Wojsku Polskim, od 1 stycznia 2014, Decyzją Ministra Obrony Narodowej Nr Pf-37/Org./P1 z dnia 17 września 2013 roku, batalion zostaje podporządkowany 9 Brygadzie Wsparcia Dowodzenia Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych. W tym samym roku, rozformowano 2 Korpus Polski. Na jego podstawie sformowano Centrum Operacji Lądowych – Dowództwo Komponentu Lądowego, którego zabezpieczenie funkcjonowania przekazano 5 Batalionowi Dowodzenia. Taki stan trwa do roku 2023, gdy rozpoczął się proces przeformowania batalionu w pułk.

Decyzją Nr 273/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 11 września 2012 r. w sprawie wprowadzenia proporców rozpoznawczych 5 Batalionu Dowodzenia im. gen. broni Stanisława Hallera wprowadzono proporce rozpoznawcze:

- dowódcy 5 Batalionu Dowodzenia;
- dowódcy 1 Kompanii Łączności 5 Batalionu Dowodzenia;
- dowódcy 2 Kompanii Łączności 5 Batalionu Dowodzenia;
- dowódcy 3 Kompanii Węzłów Bazowych 5 Batalionu Dowodzenia;
- dowódcy 4 Kompanii Zabezpieczenia 5 Batalionu Dowodzenia;

- dowódcy 5 Kompanii Ochrony i Regulacji Ruchu 5 Batalionu Dowodzenia;
- dowódcy 6 Kompanii Logistycznej 5 Batalionu Dowodzenia.

proporzec rozpoznawczy Dowódcy 5 bdow

proporce rozpoznawcze 1 kł, 2 kł, 3 kwb

proporce rozpoznawcze 4 kzab, 5 koirr, 6 klog

Struktura 5 Batalionu Dowodzenia przedstawiała się następująco:

- dowództwo i sztab 5 bdow;
- 1 kompania łączności;
- 2 kompania łączności;
- 3 kompania węzłów bazowych;
- 4 kompania zabezpieczenia;
- 5 kompania ochrony i regulacji ruchu;
- 6 kompania logistyczna;
- Ośrodek Analizy Skazań;
- Zespół Zabezpieczenia Medycznego.

Poczet dowódców stanowili:

- ppłk Stanisław Grodecki (I.2008 – XII.2008);
- cz.p.o. mjr Bogusław Olearczuk (XII.2008 – 16.II.2009);
- ppłk Zbigniew Ryś (16.II.2009 – 8.VII.2014);
- cz. p.o. mjr Piotr Urbaś (8.VII.2014 - 25.II.2015);
- ppłk Rafał Seroła (25.II.2015 - 1.III.2021);
- ppłk Mariusz Brodalka (1.III.2021 – 30.06.2023).

5 pułk dowodzenia

Transformacja batalionu w pułk stała się konsekwencją zmian związanych z tworzeniem Dowództwa 2 Korpusu Polskiego (na bazie COLąd-DKL) w odpowiedzi na potrzebę wzmocnienia interoperacyjności z Siłami Zbrojnymi Stanów Zjednoczonych Ameryki oraz wzmocnieniem możliwości obronnych Wojska Polskiego.

Uroczysta zbiórka z okazji podpisania protokołu przekazania sił i środków oraz zadań realizowanych przez 5bdow na rzecz 5pdow odbyła się w dniu 29 listopada 2023 roku.

Ciekawostką pozostaje fakt przekazania 5 Pułku Dowodzenia pomiędzy dowództwami rodzajów sił zbrojnych. Wydarzenie miało miejsce w dniu 20.02.2025 roku, w którym 5pdow został przekazany z podporządkowania Dowództwa Generalnego RSZ w podległość Dowództwa 2 Korpusu Polskiego – Dowództwa Komponentu Lądowego (Dowództwo Operacyjne RSZ). Tym sam pułk stał się pierwszą w historii jednostką operacyjną w podporządkowaniu DO RSZ. Do tej pory stanowiły to tylko dowództwa taktyczne wyższego szczebla.

5 Pułk Dowodzenia to nowoczesna Jednostka Wojskowa, która zabezpiecza funkcjonowanie Korpusu zarówno w czasie pokoju, jak i działań bojowych. Odpowiada za rozwinięcie stanowisk dowodzenia oraz ich pełne zabezpieczenie operacyjne.

Decyzją Nr 131/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 22 października 2024 r. w sprawie przejęcia dziedzictwa tradycji i sztandaru, nadania imienia patrona oraz ustanowienia Święta 5 Pułku Dowodzenia ustala się, co następuje:

Pułk Dowodzenia:

1. Przejmuje i z honorem kultywuje dziedzictwo tradycji:
 - 5 Dywizjonu Taborów (1919-1939);
 - 5 Batalionu Telegraficznego (1919-1939);
 - Batalionu Łączności Okręgu Wojskowego Nr 5 (1945-1946);
 - 5 Okręgowego Batalionu Łączności (1953);
 - Okręgowej Składnicy Łączności z Warsztatami Nr 5 (1946-1947);
 - 24 Pułku Łączności (1976-1993);
 - 5 Pułku Dowodzenia im. gen. broni Stanisława Hallera (1994-2007);
 - 5 Batalionu Dowodzenia im. gen. broni Stanisława Hallera (2007-2023).
2. Przejmuje sztandar 5 Batalionu Dowodzenia.
3. Otrzymuje imię gen. broni Stanisława Hallera.
4. Ustanawia się Święto 5 Pułku Dowodzenia w dniu 12 czerwca.

Struktura 5 Pułku Dowodzenia przedstawia się następująco:

- dowództwo i sztab pułku;
- 1 batalion dowodzenia;
- 2 batalion dowodzenia;
- 3 batalion dowodzenia;
- Zespół Zabezpieczenia Medycznego.

Poczet dowódców stanowili:

- płk Mariusz Toporek (10.X.2023 - 28.04.2025);
- płk Dariusz Ludwikowski (01.07.2025 – obecnie).

Insignia 5 pdow stanowią:

Odznaka pułkowa

Oznaka pułkowa
Mundur galowy

Oznaka pułkowa
Mundur polowy

Proporzec na beret

Omawiając historię pułku dowodzenia nie sposób nie wspomnieć o kompanii reprezentacyjnej ziemi krakowskiej, która od lat pełni rolę Wojskowej Asysty Honorowej. Aktualnie znajduje się w strukturze 2 Batalionu Dowodzenia (5pdow); etatowo jako kompania ochrony i regulacji ruchu. W swojej wieloletniej historii, pod różnymi nazwami oraz w różnym podporządkowaniu uczestniczyła w zabezpieczaniu uroczystości Garnizonu Kraków

o charakterze narodowym i międzynarodowym, w obecności par królewskich wielu krajów Europy i Świata, Prezydentów, Premierów oraz Ministrów Obrony Narodowej RP. Znakiem rozpoznawczym kompani jest niewątpliwie mundur podhalański, z charakterystycznym kapeluszem i piórem. Mundur dziedziczony jest po 5 Pułku Strzelców Podhalańskich.

Niezależnie od struktur jednostki w danym okresie, w postaci pułku czy batalionu, niezmiennie patronem pozostaje gen. broni Stanisław Haller, który urodził się 26 kwietnia 1872 roku w majątku Polanka - Haller, w powiecie podgórskim ziemi krakowskiej. Był on

kuzynem aktywnego działacza niepodległościowego, twórcy polskiego korpusu w Rosji oraz Błękitnej Armii Polskiej we Francji w okresie I Wojny Światowej oraz aktywnego dowódcy w okresie wojny polsko - sowieckiej generała Józefa Hallera.

Po ukończeniu szkoły powszechnej w rodzinnych stronach i gimnazjum w Bielsku w 1892 roku, wstępuje ochotniczo do armii austriackiej, gdzie w 1893 r. kończy roczną szkołę wojskową otrzymując stopień podporucznika artylerii. Wstępując do zawodowej służby wojskowej po ukończeniu Wyższej Szkoły Wojennej pełni służbę w Krakowie. W latach 1912-1915 w stopniu podpułkownika jest szefem sztabu twierdzy Kraków, a następnie szefem sztabu w korpusie austriackim. Szybko robi karierę wojskową uzyskując w 1917 r. stopień wojskowy - pułkownika. W tym roku dowodzi Brygadą walcząc do końca I Wojny Światowej na froncie włoskim.

Po powrocie do kraju, po I WŚ zgłasza się w Krakowie do Wojska Polskiego i назначony zostaje na zastępcę komendanta Miasta Krakowa, a następnie zostaje szefem sztabu Okręgu Generalnego w Krakowie. Od lutego 1919 r. jest zastępcą szefa sztabu, a następnie pełni obowiązki Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, awansując na tym stanowisku na generała brygady.

Jako jeden ze zdolniejszych sztabowców aktywnie uczestniczy z gen. Tadeuszem Rozwadowskim w opracowaniu planów wojny polsko - sowieckiej. Od sierpnia do września 1920 r. dowodził 13 Dywizją Piechoty i Grupą Operacyjną. 10 września tego roku został mianowany generałem porucznikiem. W tym samym miesiącu objął dowodzenie 6 Armią we Lwowie, prowadząc ciężkie boje do zawieszenia broni 12 października 1920. Przyczynił się do pokonania 1 Armii Konnej Siemiona Budionnego i wyparcia jej za Bug. Jest jednocześnie członkiem Rady Wojennej.

Po wojnie polsko - sowieckiej zostaje inspektorem armii we Lwowie. W dniu 9 czerwca 1923 roku zostaje Szefem Sztabu Generalnego II RP. Będąc na tym stanowisku dokonał wiele korzystnych dla wojska zmian w zakresie ustawodawstwa wojskowego. Był również doskonałym politykiem, miał zawsze na uwadze dobre sojusze wojskowe Polski. Bardzo trzeźwo oceniał sytuację polityczną i militarną Polski i wynikające z niej zagrożenie państwa i wskazywał oraz lansował potrzebę dobrych stosunków sąsiedzkich m.in. z Francją, Rumunią, Czechosłowacją i krajami bałtyckimi. W 1925 r. na skutek nie odpowiadających mu stosunków w armii podaje się do dymisji i przechodzi do rezerwy, osiedlając się w rodzinnej miejscowości.

W czasie Przewrotu Majowego 1926 r. zostaje ponownie powołany do służby stałej i zostaje szefem sztabu wojsk rządowych. Po przewrocie majowym w 1926 r. jest czasowo internowany w hotelu "Bristol". Po uwolnieniu go, po kilku dniach przechodzi już na stałe do rezerwy i prowadzi majątek w Polance - Haller.

W pierwszych dniach września 1939 r. opuszcza rodzinny majątek ewakuując się na wschód, gdzie liczy na udział w obronie Lwowa. Tu po 17 września 1939 r., po zajęciu tych terenów przez Armię Czerwoną, jako generał WP został aresztowany przez NKWD i osadzony w obozie w Starobielsku.

Wiosną 1940 r. podzielił los jeńców tego obozu - oficerów polskich; został zamordowany w Charkowie przez stalinowskie NKWD. Nazwisko jego figuruje na wykazie NKWD jeńców tego obozu pod pozycją 1024.

Postanowieniem nr 112-48-07 Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego z dnia 5 października 2007 r. został mianowany pośmiertnie do stopnia generała broni. Awans został ogłoszony 9 listopada 2007 r. w Warszawie, w trakcie uroczystości „Katyń Pamiętamy – Uczcijmy Pamięć Bohaterów”. W tym dniu zostali awansowani polscy oficerowie zamordowani przez Sowietów w Katyniu, Charkowie, Miednoje i innych miejscach.

Bibliografia

1. *Krzysztof Komorowski: Kronika Wojska Polskiego 2005*. Warszawa: Fundacja Polonia Militaris, 2006, s. 223. ISSN 1734-2317.
2. *Krzysztof Komorowski: Kronika Wojska Polskiego 2005*. Warszawa: Fundacja Polonia Militaris, 2006, s. 160-161. ISSN 1734-2317.
3. Witryna internetowa 5bdow.wp.mil.pl
4. Witryna internetowa 5pdow.wp.mil.pl
5. *KRAKÓW - nowy dowódca w 5. pułku dowodzenia*. owkrakow.wp.mil.pl, 10 października 2023. [dostęp 2025-02-02].
6. *Ministerstwo Obrony Narodowej - serwis internetowy: Aktualności*: archiwalny.mon.gov.pl [dostęp 2017-11-21] [zarchiwizowane z adresu 2015-06-03] (pol.).
7. *2 Korpus Polski wzmacni zdolności obronne Wojska Polskiego - Ministerstwo Obrony Narodowej - Portal Gov.pl [online]*, Ministerstwo Obrony Narodowej [dostęp 2023-07-24] (pol.).